

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET
 ÁLLANDÓ GAZDASÁGI GÉPKIÁLLITÁSA
 (MINTAKIÁLLITÁS)
 KOLÓZSVÁRTT
 GAZDÁK ÁLTAL
 MEGTEKINTHETŐ A SÉTATÉRI KIÁLLITÁSI
 HELYSÉGEKBEN.

Szivattyúk **M**érlegek,

minden neme házi és nyil-
 vános czélokra a mező-
 gazdaság-, építkezés- és
 iparnál.

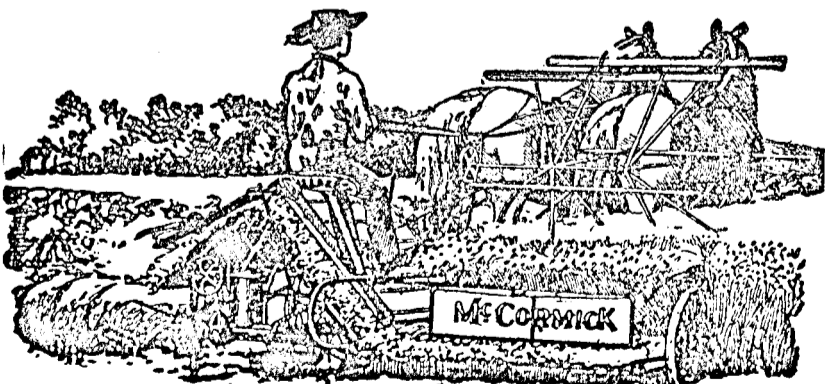
legújabb javított rend-
 szerű lizedes, százas és
 hidmérlegek fából és vas-
 ból, kereskedelmi, köz-
 lekedési, gyári, mező-
 gazdasági és ipari czé-
 lokra.

Szivattyu s gépgyártási betéti társaság.

Embermérlegek, mérlegek házihasználatra. 875.

W. Garvens, Wien, I., Schvarzenbergstrasse 6. || Árjegyzék ingyen
 I., Wallfischgasse 14. . . . || és bérmentve.

Mc Cormick Harvesting Machine-Company.
 (Chicagói aratógépgyár.)



GRAND PRIX.

PARIS 1900-ban.

Kéveköti aratógép,
 Fűkaszalógép,
 Készörükészülék,

„Daisy“ marokrakó aratógép,
 Szénagyűjtő geroblyo és
 Kéveköti fonál (859.)

gyártmánya i.

Ne vásároljon, míg gépeinket nem látta s árainkat nem kérdezte. Olesó tartalék-
 részek óriási raktára. Tessék mintakönyvet kérni!

WILLIAM J. STILLMAN
 igazgató.

Évi termelés
 362,000 gép.

BUDAPEST,
 V. ker., Váci-ut 30 sz.



Ganz és Társa vasöntő és gépgyár
 részvénytársaság

LEOBERSDORF. BUDAPEST. RATIBOR.

Városi üzlet Budapest, Ferencziek tere 2.

Ajánlja :

Hengerszékeit (Mechwart szabadalma) dará-
 lás-, felbontás-, kiörlés- és simára őrléshez, ön-
 működő lisztkeverő gépeit, hámozó-, koptató- és
 egyéb malomgépeit, mint felvonókat, szitákat,
 szállítócsigákat-, zsákfelvonókat-, detacheurök-
 és egész malomberendezéseket.

Turbinákat, forgó ekéket gőz-, petroleum- és
 electromos hajtással.

Electromos világítási és erőátviteli telepeket.
 Mindennemű kéregöntvényt.

Bánki rendszerű benzin és petroleum móto-
 rokat és locomobilokat. (763.)

Az 1900-ik párisi kiállításon 6 nagy díjjal és 8 aranyéremmel kitüntetve.



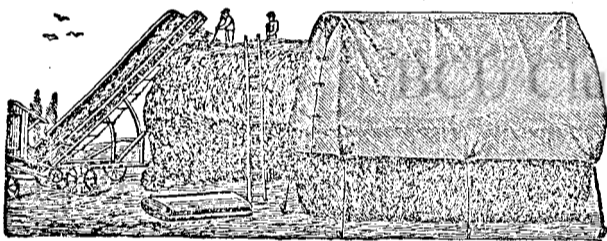
Kedvező pénzügyi viszonyok beállta egy nagy pénzcsoportot arra készlet, hogy újabb nagy jelzálog kölcsön befektetéseket tegyen.

Azok az erdélyrészi ingatlan tulajdonosok tehát, a kik fennálló terhes jelzálog tartozásukat 4¹/₂-os 50—60 éves törlesztéses kölcsönre átváltoztatni; vagy újabb 4¹/₂-os törlesztéses kölcsönt felvenni kívánnak, juttassák ebbeli megkeresésüket a kataszteri birtokiv és telekkönyvi kiv. másolattal lehetőleg f. év július végéig „Jelzálog“ cím alatt e lap kiadóhivatalához.

(907.)

VIZMENTES PONYVÁK

KAZAL, MOZDONY és CSÉPLŐGÉPEKRE.



Elpusztíthatatlan minőségben

Repceponyvák,

Vitorla-vászon
ponyvák,

Kocsi-ponyvák.

— Alapított 1880. —

Cs. kir. szab. vizmentes szövetgyár.

— 46 kiténtetés. —

ELSINGER M. J. és FIAI Budapest,

V., Mária-Valeria-u. 10. szám.

Sürgőnyezim: „Elsinger Budapest, Thonet-udvar“

(Thonet-udvar.)

Vizmentes Ponyvák

elismert kitűnő minőség — metr. 1 k. 70 fillér és följebb,

Zsákok

Tarpaulin- varrással és varrás nélkül 68 fillér és följebb
Rovatás- Sátrak, esőköpenyek, öltönyök.
Kender- kendertömlő, tűzi és itató-vedrek.

Árjegyzék és minták ingyen és bérmentve. — Leggyorsabb kiszolgálás. — Minden város jobb üzletében a mi gyártmányainkat tartják és szíveskedjék határozottan Elsinger gyártmányt kérni. (880.)

LITKE L., Pécs

cs. és kir. udv. szállító

Frigyes Főherceg Ő cs. és kir. Fensége, Szalvator Lipót Főherceg Ő cs. és kir. fensége és a Nemzetközi Hálókocsi és Európai Expressz-vonat-Társaság szállítója.

PEZSGŐFAJOK:

Sport Grand Vin Sec	Export pezsgők
Extra Sec	angol izlésre:
pezsgők: Dry-Dry.	Vin Brut Britannia Sec

!Jutányos árak! — Árjegyzék ingyen!

(821.)

Urak, gazdák, földbirtokosok, szeszgyárak stb. körében kitűnően bevált

„Pef“ (Porcellán-Email-Festék)

Falakon és fán porcellánszerű, mosható mázolatot ad.

Legnagyobb tisztaság. Sok évi tartósság.

Nincs por, piszok, penész a vele mázolt falakon.

Gazdasági üzemek, mint tej-, vajkezelési és sajtkészítési helyiségek istállók, gépházak, élesztőkamrák, konyhák, fürdőszobák, kloettek stb. részére felette célszerű.

Kimerítő ajánlattal és prospektussal szívesen szolgálnak az egyedüli gyárosok.

Festékgyárak:

Lutz Ede és Társa, Pozsony.

(889.)

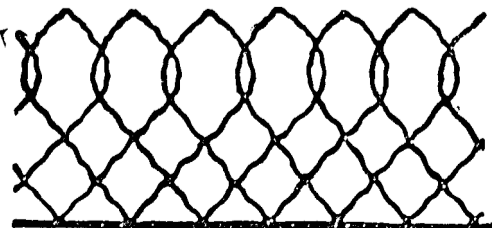
LÉBER GYULA

első erdélyi sodrony szövet-fonat és szita-áru gyára

KOLOZSVÁRT, Egyetem-utca 12. szám.

Telefon 439.

Ajánlja minden e szakba vágó munkáit, egymint: kertek erdők, vadaskertek, szőlők, sírhelyek, stb. bekerítéséhez való Gép-sodrony-fonatait, majorsági udvarok fonattal való bevonását; pincze, padlás, felső világossági-



magtar és deszkára ablakok rostelyzatal, athanyo rosták, szén, kocsz, kavics válogatásához; szikrafogók gépekhez. Zöldre festett légy szövet, szelelő és löhorosták. Backer-féle rosták és egyébféle használatra vas-, réz- és ezüszövetek, Kruppa-sodrony szegélyzetek, aczél tüskés sodrony-kertek s. a. t. bekerítésére. Különféle mintákban, fakerethe foglalt rosták és szíták, ruganyos ügybetétek (mátrác), sodrony-láb-törölők. Képes árjegyzékkel kívánatra ingyen és bérmentve szolgálok. (839.)

ERDÉLYI GAZDA

AZ „E. G. E.” TAGJAI INGYEN KAPJÁK.
ELŐF. ÁR: 1 ÉVRE 12 KOR., 1/2 ÉVRE 6 KOR.,
1/4 ÉVRE 3 KOR. EGY SZÁM 24 FILL.

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI HETILAP.
AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET ÉS ERDÉLYRÉSZI GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
KOLOZSVÁR, DEÁK FERENC U. 41. SZÁM.
MINDEN KÜLDEMÉNY ODA INTÉZENDŐ.

Kérjük a hátrálékos előfizetési díjak beküldését.

TARTALOM:

Önálló eredeti cikkek:

Tehermentesítés. (:)	381
Borjunevelés. Sz.	382
A nők gazdasági kiképzése Belgiumban. <i>Krolopp Hugó.</i>	383
A Mezőhegyesen végzett növénytermelési kísérletekről.	384
Az orosz birodalom gazdasági helyzetéről. II. <i>Szinyeyi-Merse István.</i>	385
Tárca:	
Egy külfelajtott háziszárnyas. <i>Bebercsi.</i>	382
Kormányintézkedések.	386
Vegyes közlemények	386
Hírdetések	

Tehermentesítés.

(:) Podbielski, a német földmivelési miniszter a mezei birtok tehermentesítése ügyében egy rendeletet és emlékiratot adott ki, melyben a politikai hatóságok fejeit fölhívja arra, hogy az emlékiratban foglalt kérdésekre a mezőgazdasági kamarákkal, a Landschaftokkal és egyéb tartományi hitelintézetekkel, valamint a tartományi segélypénztárakkal való értekezés után választ adjanak s nevezetesen, hogy nyilatkozzanak arról, vajjon a tehermentesítésnek az emlékiratban közzétett módját kivihetőnek, a közérdek szempontjából kívánatosnak tartják-e s hogy a politikai és közigazgatási hatóságok abban milyen föltételek mellett vennének részt. A kormánynak emlékirata nem egy könnyű és biztos segélyakcióhoz szükséges kész programot nyújt, hanem széles körök érett megfontolása elé terjeszti kérdéseit és csak vázolja azt az útirányt, mely talán egy alkalmas eszköz lehetne arra, hogy a mezőgazdaságot mai sanyaru helyzetéből kivezesse. Egy ilyen segélyakció azonban éppen nem zárna ki más, ugyanezen cél felé törekvő akciókat. A kormány emlékirata a következőkben ecseteli a tehermentesítés szükségességét és céljait:

„A mezőgazdasági birtokok folyton fokozódó és több helyen mutatkozó túlterheltsége, ha annak gátat nem szabnak, olyan veszélyeket rejt magában, mely nemcsak számtalan kis gazda existenciáját veszélyezteti, de az állam érdekeit is fenyegeti. A kormány éppen ezért azokat a törekvéseket, melyek annak a bajnak leküzdésére irányultak, mindenkor teljes figyelmével kísérté.

Gazdák és azoknak hivatalos képviselői részéről újabb időben előtérbe helyeztetett az a kérdés, hogy hogyan és mily módon lehetne a túlságosan eladósított birtokok tehermentesítését végrehajtani.“

Ennek a tehermentesítésnek általa tervezett módját ösmerteti azután a német kormány emlékirata. Kétségtelenül érdekes az a törekvés, mely a német földmivelési miniszter tervében megnyilatkozik s ha ujnak nem is nevezhető a tehermentesítés eszméje, bizonyos, hogy ő a

legalkalmasabb időpontot választotta annak felszínre hozatalára, talán megvalósítására is.

Mindenki tudja, hogy nálunk is a mezőgazdaságnak milyen nehezen viselt baja a jelzálogkölcsonokkal való túlterheltség, mindenki emlékezhetik rá, hogy hol itt, hol ott, hol kormánykörökből, hol a gazdák, hol a pénzügyesek, hol képviselők köréből, hol csak tetszetős és vérmes, hol homoly és megoldható alakban jelent meg a földtehermentesítés eszméje. A néhai kereskedelmi miniszter, Horánszky Nándor az állam direkt közbenjárásával való földtehermentesítést kérte, akár csak Barta Ödön képviselő. Már néhány éve a gazdák köréből annyi csillogó remény, annyi fájdalmas várakozás fűződik ehhez a földtehermentesítéshez, amennyit az állam — ha följánlaná is erejét az akcióhoz — teljesíteni semmiesetre sem lenne képes.

Mert ezt a földtehermentesítést sokan annak a Messiásnak nézik, mely a mezőgazdaságot egyszerre minden bajától meg fogja váltani és meg fogja szabadítani a korábbi bűnök súlyos bűnhődésétől. Holott az állam rendelkezésre bocsájtható eszközei alig lennének elegendők arra, hogy a túlterheltségtől önerejéből ki nem szabaduló kisbirtokok nagy részén segíthessen. Nálunk az állami közbenjárást nem lehetne és nem szabadna a kisbirtok határain túl is terjesztetni, mert csak ott van helye az állam közbenjárásának, a hol olyanokról van szó, a kik saját hibájukon kívül estek a bajba és saját erejükből onnan kijutni nem képesek, hanem koldusok, vagy kivándorlók lesznek.

A középbirtokosok, nagybirtokosok, kik most talán szintén nyögnek a terhek túlsúlya alatt, ebben az állami földtehermentesítésben nem részesülhetnének. Mert alig létezik még nálunk is annyira túlterhelt birtok, melynek tulajdonosa tudással, szorgalommal, takarékosággal és számítással még ma is, még a mai viszonyok között is ki nem tudna gázolni abból a bajból, melybe őt talán elődje, vagy saját tudatlansága, a szorgalom, takarékoság és számítás hiánya döntötte. Középbirtokos, nagybirtokos képzettségénél és társadalmi helyzeténél fogva a gazdálkodáson

MAUTHNER ÖDÖN

csász. és kir. udvari mag-
kereskedése

BUDAPESTEN.

VII., Rottenbiller-utca 33. szám,

VI., Andrássy-ut 23. szám.

Ajánl:

luczernamagot, muharmagot, tarlórépamagot, piros kölesmagot, fehér kölesmagot, biborheremagot, pobánkát, mustármagot, lóbabot, téli horsót, téli bükkönyt, szösös bükkönyt (*Vicia villosa*), továbbá raphiaháncsot és rézgáliczot legelsőrendű minőségben, a legjutányosabban.

Vesz: bármely mennyiségben biborherét és tavaszi repcét.

Terményértékesítésnél ne mulassza el egyetlen gazda sem a

„MAGYAR MEZŐGAZDÁK SZÖVETKEZETE“

532. II.

Budapest, V., Alkotmány-utca 31.

ajánlatát bekérni. — 1 kgrnyi minta beküldése esetén, az elérhető ár felől postafordultával tájékozás szerezhető, kívánatra sürgöny útján is.

kivül egyéb foglalkozásban is képes megélni. A kisbirtokosra nézve a föld az egyetlen kereseti forrás nálunk, a föld az, mely táplál, ápol és eltakar. A középbirtokosból, a nagybirtokosból és azok fiaiból lehet hivatalnok, kereskedő, pap, honorácior, katona; a kisbirtokos parasztgazda és azok fia csak a földmívelést értik, csak abból tudnak megélni. Ha alattuk megmozdul a föld, ők földönfutók lesznek, az országra nézve elvesztek.

De a nagyobb birtokosok saját erejükben is segíthetnek magukon — ha akarnak. Nekik meg lehet szorítani szinte a végsőig luxuskiadásait, a kisgazda életfeltételeit már nem lehet lejjebb szállítani. A nagyobb birtokos állami közbenjárás nélkül is aránylag olcsón és kedvezően juthat most jelzálogkölcsonkhöz, mert jelzálogkölcsonnt adó hitelintézeteink szinte csak az ő szolgálataikra állanak.

A mostani nagy és tartós pénzbőséget könnyen javukra fordíthatják gazdáink. Más országokban a pénz iparvállalatokban keres és talál elhelyezést, nálunk a csekély ipari vállalkozás miatt a mezőgazdaság által vehető igénybe. A pénzsűke idejében keletkezett drága jelzálogos kölcsönök ma könnyen átválthatók olcsó kölcsönökre, az egyes közép- és nagybirtokos ma megteheti azt, amit a kisbirtokosoknál csak az állam képes már megtenni: fölszabadíthatja magát a túlterheltség alól. A korábban 6—8%-os és törlesztés nélkül való, bizonytalan és rövid lejáratu kölcsönök a mai pénzügyi viszonyok felhasználásával 4—4½—5%-os, 50—60 éves törlesztéses kölcsönökre változtathatók át. Elenyészően csekély fáradsággal és költséggel elérheti a gazda ma azt, hogy adósságai legterheesebb részétől megszabadulhat. Csak az írónt kell elővenni meg a

papírost, csak nem szabad fatalizmussal megnyugodni abban, a mit megváltoztathatunk és a gazda könnyen fordíthat saját sorsán. A viszonyoknak sajátos alakulása kezeikbe adja most az eszközöket, melyekkel életüket és tevékenységüket biztosabb alapokra helyezhetik.

A kisgazda, az nem képes erre, nála indokolt és szükséges az állami közbelépés. Az ő kisebb igényei kielégítésére nem vállalkoznak a nagy pénzintézetek, ők a kis bankok és a magánosok szipolyozó uzsorájának lesznek áldozatai, nagy tömegekben, ha az állam most már nem *siet* segítségükre. Mire a falvakba leérne az eredeténél olcsó pénz, drága pénzzé dagad az és még ha az angol bank csak ½%-ot fizet is, sohasem ösmer a parasztgazda kevesebbet a 8-nál.

Az állami földtehermentesítés a kisbirtok részére, a saját erejükben eszközölhető kölcsönkonverzió a nagyobb gazdák részére az, amit a mai pénzügyi viszonyok könnyen lehetővé tesznek. A hevertetett eszközök, a föl nem használt pénz a legnagyobb veszteség a magán- és az államgazdaságra.

Borjunevelés.

A bajorországi gazdasági egyesület közlönye a legjobb borjunevelési eljárást a következőkben írja le:

A borju elsőben természetesen a főcstejet (kolostrum) kapja, azután az első hat héten belül — akár szoptatás, akár itatás útján — az anyatejet. Az első héten naponként 4—5 ször egy-egy féllitert, azután lassan fokozódva 8—10 litert naponként, hosszabb szünetekkel, háromszori étkezésre fölosztva. Hogy a borju minél előbb hozzászokjék az evéshez, az első nyolc nap eltelte után zúzott lenpogácsából, megtört zabtól és összevágott jó gypszénából álló keveréket teszünk az istálló meghatározott helyére egy ládába, vagy vályuba. Kezdet-

ben elég egy-egy marék, vagy fogás ezekből a takarmányokból, később aztán nő a mennyiség a szükség szerint. Az első két napon a borjut oda kell vezetni és a takarmányt szájával érintkezésbe kell hozni. A takarmányos láda, vagy jászol mellé naponként többször friss vízzel telt csöbör állítandó. A takarmány közzé mindig kis mennyiségű konyhasó keverendő.

Az első hat hét eltelte után a tejet fokozatosan langymeleg vízzel helyettesítik úgy, hogy további három hét után (kilenc hetes korban tehát) a borju már egészen szilárd táplálékot kap úgy, hogy a fönti takarmánykeveréket (lenpogácsa és zúzott zab) naponként szaporítjuk és azonkívül szalás szénát adunk neki. A tizedik hónaptól kezdve a naponkénti takarmányadag a következő:

zúzott zab . . . $\frac{3}{8}$ — $\frac{1}{2}$ kg.
lenpogácsa . . . $\frac{3}{8}$ — $\frac{1}{2}$ „
tört lenmag . . . $\frac{1}{8}$ „

és néhány fogás széna. Ezek fölszeccskázva és összekeverve takarmányoztatnak s ezenkívül még a rácba szalás szénát adunk a borju elé.

A napi zabadag lassanként 1 kg.-ig, a lenpogácsa 0.5 kg.-ig szaporítandó s mikor már képes ennyit megenni a borju, akkor még 0.5 kg. rozskorpát is adunk a takarmányhoz, a lenmagadagot pedig teljesen elvonjuk tőle. Mostantól kezdve napi adag ez:

1 kg. zab
0.5 „ lenpogácsa } szénával szeccskázva
0.5 „ rozskorpa }

és szalás széna szükség szerint.

Az erőtakarmány ilyen adagolásán az egy éves kor betöltéséig már nem változtatnak; a fokozódó takarmányigényeket már csak a rácba tett széna nagyobb mennyiségével fődözik.

Minden takarmányt szárazon adnak, mert ezáltal erősebb és egészségesebb lesz az állat. Ivóvizet külön adnak.

A nevelés eredménye függ még attól is, hogy mennyi szabad mozgást engedünk a borjunak. A borjak megkötése a jászolhoz elvetendő eljárás. Futkosáshoz a majorudvarban, vagy külön bekerített helyen bőven adjunk alkalmat nekik.

Miután borjaknál gyakori a hasmenés, annak elhárítására ajánlatos naponként két

TÁRCA.

Egy künteletett háziszárnyas.

A mai súlyos gazdasági viszonyok között minduntalan felmerülnek oly gazdasági ágak, melyek a mult idők kedvező állapotához képest hanyatlottak. Ilyen a méhészet, a selyemtenyésztés sőt kisebb-nagyobb mértékben a baromfitenyésztés is. Olyan, mintha a gazdaember szorgos külső teendői mellett házatájára nem érne rá gondot fordítani, vagy mintha kicsinyelné a kisebb gazdasági ágakat és sajnálná az időt azokra pazarolni.

Ez alkalommal nem terelem az olvasó figyelmét a kopáran disztelenkedő udvarokra, melyek annyira áhítoznak egy-egy lombos fa és egy kis üde zöld után, és a melyekben ugyancsak elférne a régi udvarházak elmaradhatatlan tartozékát képező méhes és disztét képező virágágy és az az eleven sövény, mely seiyemtenyésztésünk fénykorában oly közelről nyújtotta a lombot. Ez alkalommal

nem egyedül a mi kisgazdáinkat éri szó, hanem egyáltalában a baromfi-, illetve madártenyésztést. Hajdanta Varró és Cato életében minden gazdasági épület elmaradhatatlan tartozékát képezte a galambház, melyek közül némelyek 5000 galambnak is képesek voltak ott-hont biztosítani, a galambházak mellett rigók, fenyves madarak és seregélyek tartására szolgáló madárházak is gazdagították a római kuriákat, melyek némelyikéből a több madárfajoktól eltekintve — Varró állítása szerint 2000 hurok madár is kikerült. Vajjon hová tűntek ezen nagyszerű madárházak s vajjon miért mondott le az utókor gazdaközönsége azon előnyökről, melyeket a régi kor népe élvezett, holott megélhetése mindegyre nehezebbé válik. Jelen alkalommal baromfi udvarunk egy nélkülözött ékességéről, annak legkedvesebb tagjáról, a künteletett, az örökös üldöztetés veszélyének kitett szárnyasunkról a fogolyról kívánok egyet-mást elmondani. Ha csak egy futó pillantást vetünk is azon példás családi életre, mely a fogoly-

pár fészke körül honol, ha megfigyeljük azt az önfeláldozó szeretet, melylyel a fogoly pár kicsinyei iránt viseltetik, önkénytelen vonzalom ébred fel bennünk a kedves madárcsalád iránt és óhaj száll a lelkünkre, hogy otthonunkban láthassuk. Teljesen tőlünk függ, csak egy kevés fáradság és gondviselés szükséges, hogy örömről teljes lehessen bennük.

A fogolycsaládok közül különösen két fogolyfélé, a szirti fogolyt és a vörös fogolyt emlegetik, mint olyanokat, melyeknek meg nem szelidítése annál nagyobb hanyagság, minél inkább ritkábbakká válnak eme válfajok. A szirti fogoly állítólag hazánk felső vidékének hegyei között, mint ritkaság Brehm állítása szerint Görög- és Törökország és Svájc magasabb hegyei között tartozkodik. Értelmiségre túl tesz a közönséges foglyon, óvatos, de nem bizalmatlan, az árnyékától nem ijed meg mint a közönséges fogoly, melynek túlságos féltékenysége a képzelt vagy való veszély percében együgyüvé teszi. A társaságot kedveli és csak tavasszal — a szerelem korszaka-

Kolozsvári Takarékpénztár és Hitelbank R. t.

Teljesen befizetett alaptőkéje 1.200.000 korona.

Kolozsvárt, Mátyás- király-tér, 7. sz. saját házában.

Betétkeket előnyös feltételek mellett fogad el könyvecskékre, vagy folyószámlára és azokat felmondás nélkül fizeti vissza.



Váltókat olcsón számítól le.

Előleget ad értékpapírokra és kézi zálogra.

Jelzálogos kölcsönöket nyújt földbirtokokra és kolozsvári házakra. Törlesztési kölcsönöket közvetít a Hazai Takarékpénztár részére.

Árúraktárai (a pályaudvar mellett) olcsón kezelik a betárolt árukat és azokra előleget adnak. Ugyanott kölcsönzások is kaphatók.

Ugyanott a

 The Gresham Életbiztosító Társaság Vezérügynöksége. 

evőkanálnyi krétaport adni nekik. Meg kell azonban említeni, hogy ez a betegség a száraztakarmányozásnál csak nagyon ritkán lép föl.

Ha a fenti szabályokat betartják, akkor az egy éves szarvasmarhánál elérhető lesz a 350—450 kg. élősúly is. A csont- és lágyrészek akkor harmonikusan képződnek és 15 hónapos korában annyira kifejtett az állat, hogy aggodalom nélkül lehet folytatni.

25 hónapos korában az üszöből tejelő tehén lesz, úgy, hogy már a harmadik év elején hasznót kezd hajtani, anélkül, hogy testi kifejlődésében megkárosodnának. S ha az okszerű takarmányozásnál továbbra is kitartunk, értékes hizóállat is lesz belőle.

Megemlítjük még azt, hogy a leírt takarmányozási eljárás szerint az első év folyamán a következő mennyiségű takarmányt kapott a borju:

635 liter tejet,
145 kg. lenpogácsát,
140 „ rozskorpát,
200 „ zabot,
1300 „ szénát.

S így ért el 350—450 kg. élősúlyt.

*

Azt hisszük, a bajor borjunevelésnek ez a leírása szintén érdekes adatokat szolgáltathat a magyar és külföldi marha elbírálásához. Sok mindenre megtalálhatjuk a magyarázatot ebben a cikkben. De főleg a külföldi marha nagyobb jövedelmezőségével kapcsolatos elfajulására és petyhüdtőségére nézve.

Sz.

A nők gazdasági kiképzése Belgiumban.

„Bouchont“ vasuti állomástól mintegy 10 percnyi távolságban van a hasonló nevű állami iskola, a mely fiatal lányok gazdasági kiképzésére szolgál. Mint ilyen, ezen ország több, hasonló intézménye között, céljának, nézetem szerint, a legjobban felel meg s ezért emlékezem meg arról legelső sorban.



A «Bouchont»-i női gazdasági iskola.

Ezen iskola 1892-ben nyílt meg s létesítését a gazdasági egyesületnek köszönheti. Ugyanis ez évben a gazd. egyesület a kormányhoz intézett kérelmében ezen iskola felállítását kérelmezte. A kormány nem zárkózott el az egyesület kérelme elől, de egyúttal azt is kijelentette, hogy lehető kevés költséggel kíván hozzájárulni. Végeredményében azután ez iskola létesítésére és fenntartásához, a gazdasági

egyesület évi 1000 franc, a megye (illetve provincia) évi 2500 franc, az állam pedig 5000 franc költséggel járult hozzá. Ennyi az iskola évi budgetje ma is.

Az iskola célja, a kisgazdák leányait oly elméleti és gyakorlati kiképzésben részesíteni, a mely egyrészt képessé teszi azoknak a nagyobb tejszövetkezetekben való alkalmazhatóságát, másrészt jó gazdasszonyokat van hivatva nevelni belőlük. Ez képezi a főcél, s ezért kellett arra tekinteni, hogy az iskola lehető sokoldalú kiképzést nyújtson.

A kiképzés kétirányú. Elméleti és gyakorlati.

Az elméleti kiképzés, főbb vonásaiban a következő: *számítás*, hetenként 1½ óra. Ezen órák alatt a négy alapműveletet tanítják, valamint külön 1 órán át számlák és üzleti levelek készítését. A *vegytan*-ból, a talaj főbb alkatrészeit, a fontosabb növényi és állati tápanyagokat ismertetik. A *botanika*-ból, a hasznos és ártalmas növényeket, a *rovartan*-ból, a hasznos és káros állatokat tanítják. A *növénytermelés* körében, a fontosabb kulturnövényeken kívül a trágyázást is tanítják. Ezenkívül különös súlyt helyeznek a *állattenyésztésre*, kapcsolatban a

tejgazdasággal és nagy gondot fordítanak az *egészségügy* tanítására is. Végül felhívják a tanítók figyelmét a szövetkezés hasznosságára és kiemelik, hogy az asszony szerepe abban miből áll

Mindezeket a tárgyakat — egyenként 1½—2 órán át tanítják hetenként. Ezenkívül pedig ugyancsak heti egy órát vesz igénybe a *sámviteltan*, kapcsolatban szerződésmenték

kában — szakadnak külön a párok. Egyike a legkönnyebben szelidíthető madaraknak: nemcsak honosítható, de sőt könnyen háziállattá is szelidíthető, mikor a baromfi udvarnak díszére válnék; izletes húzáért pedig keresett piaci áruvá.

A vörös fogoly hazája déli Franciaország, Spanyolország, Portugália és Olaszország egyes vidéke. Szokásai és természete olyanok, mint a közönséges fogolyé, csak hogy sokkal fejlettebb, testesebb s állítólag a húsa is izletesebb. Ezen két legkitünőbb fogolyféléseget felemlítve, vessünk egy pillantást a mi kedves madarunk családi tűzhelyére: Már télutó felé szétválnak a csapatokban együttesen telet foglyok s egyes párokba oszlanak, melyek aztán minden időre elválhatlanul maradnak. Minden közük betolakodót heves fellépéssel ver vissza a féltékeny kakas és csak a halál választja el őket egymástól. További ösztönzerű működésük hogy a kötelességekben és minden gondokban hűségesen osztozik házaspárjával.

Kedvező tavaszi idő beálltával április és

május hónapban a tyúk naponta kisebb, egy körte alakú, zöldes-szürke tojást rak, egy általa lóher- és vetéstőldekben, magas fűben vagy bozótban puha növényekből egész egyszerűen összetakolt fészekbe. Miután azoknak számát jobb vagy rosszabb táplálék és időjárás szerint 10 egész 20 drbra vitte, 11 nap alatt kikölti, oly kitartással teljesítvén ezen teendőjét, hogy gyakran a munkások kaszája öli meg ezen önfeláldozó anyai kötelesség teljesítésében.

Pelyhes sárga-zöld fiai, feketésbarna vonással a fejükön és hátukon, gyakran még a hátukhoz ragadt tojásrészekkel elhagyják a fészket és követik az őket szorgosan vezető anyát, a ki az első táplálékot eléjük rakja és őket annak keresésére tanítja.

Költés idejében a kakas folytonosan a fészek körül őrökdi, minden veszélyt hangosan eleve jelentvén; gyámoltalan fiai körül megkettőzteti figyelmét és míg az anya gyorsan gondoskodik a villámsebességgel elrejtőző és hívására épp oly gyorsan ismét megjelenő fiakról; a kakas igyekszik a közeledő ellensé-

get tőlük az által elvonni, hogy a kicsinyek rejtekeiből lármázva elszalad vagy látszólag bennán vergődve tova repül, de azonnal ismét leszáll, úgy, hogy kézzel is elfoghatni vélnénk. Nem képzelhetünk kedvesebb jelenetet, mint midőn ezen kecses gyermekesereg fűgén és gondatlanul a napon az anya körül sűrűforog, majd egy hangyabolyból kikapart bábokat rak eléjük, majd pedig tanítja őket porban és homokban fürdeni, kemény hideg szellő közeledtével gondosan szárnyai alá gyűjti őket, a hol is a serdülő kicsinyek már elég helyet nem találván, itt-ott egyike a kis fejeknek kikandikál, miközben az atya magasra nyújtott nyakkal felettök őrökdi.

Háromhetes korában a fiatal foglyot már tollazat fedi, szeptemberben pedig jelződnék és megnyerik az öregeknek némi hasonlóságát, de tökéletes kifejlődésüket csak októberben érik el.


Szigoru és rendes engedelmesség uralkodik a serdülő család közt, legelés közben a csapatnak mindig egy tagja őrökdi emelkedett állásban és intő hangjára az egész



Mindennemű, vízben oldható és szavatolt beltartalmú **műtrágyafélék**, ugymint: csontliszt és ásványi **superfoszfátok**, valamint a tavaszi vetések trágyázására alkalmas különböző: nitrogén és káli tartalmu superfoszfátok és chilisalétrom a legjobb minőségben és a legkedvezőbb feltételek mellett kaphatók a:

Zalathnai Kénkovand Ipar Részvénytársaságnál

Központi irodája: BUDAPESTEN, IV. ker., Bécsi-utca 5. szám, a hová a rendelések és mindennemű kérdézősködések intézendők.

Rendeléseket készséggel elfogad és közvetít az Erdélyi Gazda közvetítő osztálya.  A gyár árjegyzéke lapunk minden számában található!

készítésével, nyugták és fuvarlevelek kiállításával, váltók kitöltésével stb.

Ez elméleti tanítást a helybeli lelkészen kívül, a ki a valástant adja elő, az intézet igazgatója és 2 tanítónő nyújtja, a kik mind az intézetben laknak. Ugyanezek nyújtják e tanulóknak a gyakorlati kiképzést is, amely mint ilyen, szervezetét tekintve, egyedül áll az országban. Ugyanis az állam, az iskola létesítésekor — eltekintve attól, hogy a takarékoskodás vezette — nagyon helyes álláspontra helyezkedett akkor, a midőn hozzájárulását az iskolai létesítéséhez és engedélyét csak azon föltétel alatt adta meg, ha ezen iskola az elméleti kiképzésen kívül, a lehetőség szerint oly gyakorlati kiképzést is nyújt, a mely minden további nélkül alkalmazható odahaza a kisgazdánál. Mi volt ehhez szükséges? Semmi egyéb, mint az, hogy az iskola gazdasága, hasonló nagyságu legyen mint a vidék kisgazdájának gazdasága, úgy legyen felszerelve ezen gazdaság, a hogyan azt nagyobb megerősítés nélkül a kisgazda is tehetné és végül, hogy ezen keretben bemutatásának mindazon eljárások, a melyek hasznosak és a melyeket e vidék kisgazdája is alkalmazhat.

Mindennek elérése céljából, az intéző körök a helyett, hogy az intézet céljaira birtokot vásároltak volna és azt mintagazdasággá alakították volna át, szerződéses viszonyba léptek az iskola igazgatójával, a kinek 1300 fr. igazgatói fizetésen kívül, 2500 francot fizetnek évente azért, mert az igazgató bérlő azon 6 hektárnyi szántófölddel bíró majort, a mely az iskola gyakorlati alkotására szolgál.

Különös intézkedés, a mely azonban nagyon praktikus. Ilyennek azért nevezem, mert az igazgatónak, miután saját rizikójára gazdálkodik, feltétlenül jól kell gazdálkodnia, el kell követni mindent, hogy hasznot lásson, a tanulók ezzel egy intelligens ember gazdálkodását látják kicsiny birtokon is s abból feltétlenül sokat tanulhatnak, a mit azután sajátjukon alkalmazhatnak.

Miután pedig az igazgató a szerződés értelmében kötelezve van nyolc tehenet, egy lovat, 2-3 kocát és ugyancsak néhány darab juhot tartani, eleje van véve annak, hogy a

gazdálkodás ferde irányt vehessen fel. Az igazgató ezen állatok tartásával és bizonyos mennyiségű műtrágya évenkénti kötelező alkalmazásával, kénytelen a példás gazdálkodást bemutatni.

A szántóföldek, az igazgató kicsiny magán kertje, valamint az iskolának átengedett konyhakert, a major körül terül el, a melyben az iskola is el van helyezve. Az iskola, bár évente csak 12 növendéket vesz fel, mert azok mind bentlakók, nagy helyet igényel, amelyet egy rendes majorban nem találna meg, de feltalálja ebben a majorban, a melyben egy működésben nem levő szeszgyár elegendő helyet ad. Ezen régi szeszgyár, melynek kéme nye a képen látható, át van alakítva a földszinten különböző kis gyűjteménytárrá. Ugyanezen folyósóra nyílik a két tanítónő hálószobája is, a kik így a felügyeletet könnyebben gyakorolhatják.

Az intézet berendezése, végtelen egyszerű, de a célnak megfelelő. A gyűjteménytárral feltaláltam mindazon segédeszközöket, a melyek ily elemi gazdasági kiképzésre szükségesek, a majorban pedig tiszta, jól épített istállókat, szép állatállományt és jól berendezett tejes kamrákat, a melyek méltán példaként szolgálhatnak egy kisgazdának.

A tanítás ingyenes. A lányok azért nem fizetnek semmit, úgyszintén ingyen kapják a lakást is, azonban úgy ennek takarítását, valamint az összes gazdasági munkát kénytelenek elvégezni. Ebben az iskolában és majorban, cseléd nincsen, de nemcsak ezen munkákat végzik a lányok, hanem az iskola szép konyhájában maguk főzik naponta az ételeket, elvégzik a mosogatást, fehérnemű mosást stb. Így aztán a tanítónők vezetése alatt megtanulják helyesen, jól elvégezni a házi körüli teendőket és a major, valamint szántóföldi munkákat is.

A tanulók élelmezésüket saját zsebüktől fizetik olyképen, hogy hetenkint más-más 2 növendék kezeli a pénztárt és végzi a konyha részére szükséges bevásárlásokat. Egy-egy növendék napi kiadása, élelmezésért átlag 70 centimet tesz ki.

Ugyanily arányban járul az élelmezéshez a két tanítónő is, a kik a növendékekkel együtt esznek.

Nagyon sok a veszély, mely a rosszat nem sejtő foglyokat fenyegeti: t. i. a ravasz róka a barázdában meghúzódva, cserkésző macska, a nyest, menyét, görény, a felettük sóváran keringő ölyvek, kányák és varjak, a mezőn felügyelet nélkül kóborló ebek és maga az ember is elég veszélyt hoznak reá, a kiknek számos költő tyúk, számos fészek és nagyszámu fiatal fogoly esik áldozatul.

Egyes vetőmag, szemek felszedése tavasszal, egyes bogyók lecsipkedése a fűrtökről a szőlőhegyekben, ezek az egyedüli és említést alig érdemlő károk, melyekért őt vádolni lehet.

Tápláléka zsenge életkorában kizárólag és később is nagyjából különféle rovarokból áll, t. i. sáskák, tücskök, csigák, pókok, legyek, hernyók és ezek alakjaiból, valamint nagymennyiségű gyommagvaknak felemésztéséből, melynek irtásával bizonyára csakis tetemes hasznot hajt; ezenkívül a mezei terménynek és pedig többnyire csak az aratásnál kihullott és hátrahagyott magvai a legkülönbözőbb gyenge növénylevelekkel vegyest egészítik ki az ő változatos étlapját. De az gyakran nagyon is szűkös és fáradságosan kerül össze, midőn a mezőket mély hó fedi és a fogoly a hóból kiemelkedő cserjék bogyóira van utalva, vagy a lóher, káposzta és vetések zöldjét kell felkeresnie s a hó alól felkaparnia; sőt még éhségnek is ki van téve, midőn a fagyos hólepel ezen segélyforrását is hozzáférhetlenné teszi; könnyű aztán ilyenkor ezen kimerültségében számos ellenségeinek és ezek közt legrosszabb üldözőjének, az embernek őt zsákmányul ejteni.

Az iskolába évente csak 12 lányt vesznek fel, a kik a 15 ik évet már betöltötték. A kurzus 10 hónapon át tart és az évi vizsgával záródik, a melyen jelen van az állam két megbízottja, valamint a gadasági egyesület és a provincia két két bizalmi férfia is, a kik együttesen gyakorolják az iskola feletti felügyeletet más alkalommal is.

Az iskola évi 8500 frank budgetjéből a következő kiadások fedeztetnek:

1300	frank	az igazgató fizetése,
2500	"	az igazgatónak fizetett bérösszeg,
1400	"	a tanítónő fizetése.
1200	"	"
100	"	a lelkész fizetése,
2000	"	felhasználtatik javításokra, új beszerzésekre, stb.

8500 frank összesen.

Az iskola céljaira átengedett konyhakert munkáit szintén a tanulók végzik, de egyúttal meg is kapják ellenszolgáltatás nélkül, konyhai céljaira az ott termelt veteményeket.

Ennyit erről az iskoláról, a mely kevés költséggel, rendkívül praktikusán van szervezve és céljának sokkal jobban felel meg, mint az ezen országban feltalálható nagyszabású intézetek.

Krolpp Hugó.

A Mezőhegyesen végzett növénytermelési kísérletekről.

A mezőhegyesi m. kir. állami ménesbirtokon az 1896. évben létesített növénytermelési kísérleti telepen 1901. évi növénytermelési kísérletek *Fuhász* Bálint igazgató által közzétett eredményeiből közöljük a következőket:

A telep talajának összetétele humuszdus agyagos homok talaj.

A kísérletezés két irányu volt: 1. Termelés. 2. Trágyázás. A termelési kísérletezés ismét két irányu volt, ugyanis 1. vagy egyszerű, 2. vagy összehasonlító. Az egyszerű termelési kísérletezésnél azt kutattuk vajjon bizonyos növényfélések mennyiben válik be viszonyaink között, hogy az megfelelő haszonnal legyen termesztendő; az összehasonlító

A kakas valamivel esősebb a tyuknál s általában élénkebb színű és feltűnően vörös vonalak által a szem alatt és mögött, valamint sötétbarna patkó alakú foltjával a melletlen tűnik ki.

Az izletes fogoly madárnak házi szárnyassá való átváltoztatására Yoes a „Preusz Annalen d. Landwirtschaft“ című folyóiratban következő eljárását ajánlja: Yoes mindkét szárnyon négy-öt evező tollat barázdája hosszában egy tollkés segítségével behasít, még pedig oly módon, hogy a tollak beíró csöves végét és csucsat épen hagyja. Ezen eljárás következtében a szárnyak röppotehetsége megbénítatik a nélkül, hogy a madár költésében akadályoztatnék.

A fogoly igen könnyen megszokja a baromfiudvart, a többi majorsággal jó egyetértésben él s ha az ivarzás és költési ideje bekövetkezik, a tyúk mintha csak szabadban volna, fészket rak, — megjegyzendő azonban, hogy többet tojik, mint vad állapotban. A tápszerekben a foglyok nem igen válogatnak, a gazdasszony hívására öregek s aprók egyaránt megjelennek s rövid idő alatt meghízának. A csirkék tojássárgájával, túróval, vízbe áztattott zsemlyével, hangytojással tápláltnak; később szemes gabonát, kendermagot, kenyérmorzsát lehet nekik adni. Az ivarzás idejében nem igen kedvelik a lisztes magvakat, akkor legcélszerűbb gyenge növényrészekkel összerápitott tojás fehérnyével, hussal, s a mi még jobb, marhamájjal etetni.

Bobercsi.

sereg meglapul rendkívüli gyorsasággal tovább, vagy látszólag sürgős veszély esetében felemelkedve hangos szárnycsattogtatással menekül, t. i. mikor a repülésben már elég jártasok. Komoly veszély fenyegeti a családot, ha szét veretik, mert egyes foglyok, míg csak lehet, meghúzódhatnak és csak sürgős veszély elől emelkednek fel, azért is igyekszik némely vadász a csapatot szétverni és kegyetlenül, sokszor eszélytelenül is előbb a tapasztalt és a családot vezető szülőket elejteni, hogy aztán kevesebb fáradsággal szedhesse össze az egyes foglyokat.

A szétvert, vagy elszéledt tagjai a családnak éj beállta előtt ismét egyesülnek az öregek hangjára és sokszor a kakasnak hosszasan és élénk hívására; hosszasan és aggodalmasan hallatszik az összehívogatás, ha napközben egyes családtagok sorsuknak áldozatul estek, ha a fiatal család szülővesztetté vált, akkor vagy együtt marad, vagy a még gyenge, más csapathoz csatlakozik, a ki is magához fogadja és vezeti őket, míg tavasszal az általános válás bekövetkezik.

Az összehívogatás után az egyesült csapat ismét felkel és csak azután száll meg szorosán csatlakozva, hol is a földbe vájt nyughelyén összedugott fűvel, szorosán összebujva töltik az éjet, de soha őr nélkül. Ugyanezen rendben hagyja el az egész csapat hajnali virradatkor a nyugvóhelyét, mindig a vezérhang által egyúttartva, csak a mikor a harmadik hívás elhangzik, gyülekezik napkelteig, a mikor is a levegőre por, és homok fűdőre szétszalad, ezután ismét összehúzódik; hogy egyáltalán csakis egyesülten keljen fel és a nap folytán együtt maradjon.

termelésnél pedig azt kerestük, hogy bizonyos növényfaj melyik félesége az, a melyik jó tulajdonaiban társait fölülmulja. A trágyázási kísérletezésnél úgy az istálló-, mint a műtrágya hatását kutattuk külön-külön, vagy együttesen is alkalmazva bizonyos növényfajon és azon kívül az elővetemény alá alkalmazott trágya utóhatását is.

A fennebb említett különböző irányú kísérletek a következő növényekkel tettek meg: gabonafélék, gumós növények, kereskedelmi növények, takarmánynövények.

Zab kétféle kísérlet tételét:

1. Műtrágyázási kísérlet. Ennél a szuperfoszfát hatását akarták megtudni tavaszi gabonára. E célból két 800 négyszögletes tábla vetetett be magyar zabbal, melyek közül a negyvenegyes tábla március 9-én kh.-kint 150 kg. szuperfoszfátot kapott. Mindkét tábla egyforma művelésben részesült, mivel megmunkálásuk őszi mély szántásból, fagasolásból és boronálásból állott. Vetésük egy napon, március 19-én történt. Az a tábla, a melyik alá nem adtak szuperfoszfátot, szemben többet, szalmában és polyvában pedig kevesebbet adott a szuperfoszfáttal trágyázottnál. Hogy miért adott a szuperfoszfáttal trágyázott tábla szemben kevesebbet, szalmában és polyvában többet a trágyázottnál, ennek oka az volt, hogy a műtrágya a zabot gyors és erős növénynek indította, érését siettette, de az érés befejezte előtt beállott száraz, forró napok következtében a szem nem tudott kifejlődni s így mennyiségben megfogyatkozott, míg a trágyázatlanul hagyott táblán a szalma gyengébb és vékonyabb volt s inkább szemet nevelt s habár az érés előtt beállott forró napok következtében ez sem tudott kifejlődni, mégis mennyiségileg többet adott a műtrágyázottnál. 2. Második kísérlet a zabnál szintén trágyázási kísérlet volt istálló-trágyával. Az istállótrágya az elővetemény alá — mely takarmányrépa volt — adatott, 200 méter-mázsával számítva katasztrális holdankint. Ilyen körülmények közt lett elvetve közönséges zab hat 40 öles táblába. Hat 100 öles táblába szintén közönséges zab vetetett, csak hogy itt az előre-termény nem kapott trágyát. A talaj megmunkálása mind a 12 táblánál egyforma volt. A táblák őszszel mélyen meglettek szántva, vetés előtt fogas, utána borona járt. A vetés mindegyiknél egy napon, március 19-én eszközöltetett. Mind a 12 tábla július 10-én lett learatva. A termés-eredmény azon hat táblán volt kedvezőbb, melyeknek előveteménye istállótrágyát kapott úgy, hogy hat kat. holdankint számítva, ezen táblák szemtermése 2—3 q-val, szalmatermése 3—4 q-val volt több azokénál, melyeknek előveteménye istállótrágyában nem részesült. A kísérlet eredménye mutatja, hogy a zab mennyire szereti, ha trágyázott kapásnövény az előveteménye.

Tengerivel összehasonlító termelési kísérlet történt. Háromfajta tengeri lett elvetve három 800 négyszögletes táblába. A 29-es számú szalontai, a 30-as számú nemesített magyar, a 33-as számú alsuthi tengeri. Előveteményképp trágyázatlan rozs és árpa volt vetve. A talaj előkészítése állott: őszi mély szántásból, majd ismét egy szántásból, melylyel a kihordott trágyát fordítottuk alá, s tavasszal fogasolásból. A táblák kh.-kint 300 q istállótrágyát kaptak. Vetés egy napon, április 11-én történt. Sortáv 18 volt. Vetőmag mennyisége kh.-kint 20 kg. Vetés után a táblákon borona és henger járt. A szalontai és a nemesített magyar tengeri kikelt április 30-án, az alsuthi tengeri május 2-ikán, Szalontai és nemesített magyar tengeri megkapáltatott május 7-én, az alsuthi tengeri május 9-én. Szalontai és nemesített magyar tengeri meggyógyított 40 cm.-re és megkapáltatott május 28-án, alsuthi tengeri megegyógyított 30 cm.-re és megkapáltatott május 29-én. Töltögetés egy napon, június 7-én történt. Letörtetett a szalontai tengeri augusztus 14-én, a nemesített magyar augusztus 27-én, az

alsuthi tengeri augusztus 30-án. Termés-eredmény kat. holdankint a következő:

A szalontai tengeri termett 1868 kilogramm csöves tengerit.

Nemesített magyar tengeri termett 1180 kilogramm csöves tengerit.

Alsuthi tengeri termett 1608 kilogramm csöves tengerit.

A háromfajta tengeri közül termelési értékre a szalontai tengeri vált be a másik kettővel szemben. Szem- és szártermésre viszonyítva a többihez legtöbb volt, leghamarább ért be, csutkája hosszú s egészen benőtt; a szalontai tengeri a sárga lófogú tengeriből származott, csak hogy annál már a mag kupája nem annyira feltűnő, mint a sárga lófogú tengerinél, sőt magja hasonlítani kezd a sima tengeri magjához.

Takarmányrépa. Takarmányrépával trágyázási kísérlet tételét. A kísérlet a végből történt, hogy kipuhatóljuk, vajjon az istállótrágya és szuperfoszfát együttesen, valamint csakis a szuperfoszfát különböző mértékben adagolva milyen hatással van a répa termésére. E végből öt darab 800 négyszögletes tábla lett bevetve vourie takarmányrépával. A talaj megmunkálása mind az öt táblán őszi mély szántásból, két táblánál, a melyik istállótrágyát kapott, tavaszi szántásból, az összesnél vetés előtt fogasolásból s azon táblánál, melyek műtrágyát kaptak, trágyázás után még egy fogasolásból s az összesnél vetés után boronálásból és hengerelésből állott. Vetés ideje április 4-én volt. Sortáv. 18". Vetőmagmennyiség kh.-kint 12 kilogramm. Kikelés után a répák kétszer kapáltattak s egygyeltettek 25 cm.-re majd feltöltettek. Sommás eredmény kh.-kint a következő:

Tábla száma	Termett kgr.
16 Vourie tak. répa 300 q. ist. trágya	15.030
18 " " " 300 q. " "	20.280
19 " " " 150 kg. szuperfoszf.	21.880
20 " " " 150 " "	15.790
21 " " " 250 " "	20.900

Fenti táblázat mutatja, hogy ezen kísérletnél az a tábla adott legtöbbet, mely istállótrágyát szuperfoszfáttal együtt kapott. Míg a két tábla közül, melyek csak szuperfoszfátot kaptak, az adott többet, a melyik több szuperfoszfátot kapott, de már mind a kettő elmaradt attól, a melyik szuperfoszfát mellett istállótrágyában is részesült.

Burgonya Burgonyával öt 40 négyszögletes parcellán összehasonlító termelési kísérlet végeztetett öt különböző burgonya-féleséggel; nevezetesen: 1. Hópehelylyel. 2. Max Eythel. 3. Magyar Kincscsel. 4. Professor Maerkerrel és 5. Magnum Bonummal. Ezeknek előveteménye köles, zabos bükköny és mohar volt. A talajelőkészítés mindegyik táblán őszi mély szántásból, vetés előtt fogasolásból és boronálásból állott. Az ültetés április 1-én történt 60 centiméter sor- és 50 centiméter növény-távra. Katasztrális holdankint 1600 kilogramm vetőmag lett elvetve. Az ültetés után a táblák meg lettek hengerelve, majd a növény egy kapálásban és egy töltögetésben részesült. A kisedés szeptember 16-án eszközöltetett. Termés-eredmény katasztrális holdankint:

28. számú parcellán Hópehely burgonya 12.000 kg. gumót adott.

29. számú parcellán Max Eythn burgonya 12.000 kg. gumót adott.

30. számú parcellán Magyar kincs burgonya 9760 kg. gumót adott.

31. számú parcellán Professor Maerker burgonya 6920 kg. gumót adott.

32. számú parcellán Magnum bonum burgonya 8000 gumót adott.

Legtöbb termést adtak a Hópehely és Max Eythn burgonyák, melyek jelen kísérletezésnél társaikat jóval felülmúlták.

Lucerna. Hét táblán tételét műtrágyázási kísérlet lucernával. A kísérletre közönséges lucerna vetetett. A talajelőkészítő munka őszszel tarlótorésből és mély szántásból, tavasszal fogasolásból állott. A vetés április

4-én történt négy és fél hüvelyk sortávra. Vetőmagmennyiség katasztrális holdankint 20 kilogramm volt. Vetés után a növény megboronáltatott s meghengereltetett. A trágyázása mind a hét táblának különböző volt. A 7-es számú nem kapott trágyát, a 8-as számú 3 mm. Thomassalakot, a 9-es számú 5 mm-ás Thomassalakot, a 10-es számú 8 mm-ás Thomassalakot, a 11-es számú 2 mm. szuperfoszfátot, a 12-es számú 3 mm. szuperfoszfátot és a 13-as számú 55 mm. szuperfoszfátot és 15 mm. kénsavas kálit kapott katasztrális holdankint.

Mind a hét tábla 2—2 kaszálást adott. Termés-eredmény kat. holdankint a következő:

7. számú tábla trágyázatlan, adott 15 mm. zöld lucernát.

8. számú tábla 3 mm. Thomassalak adott 20 mm. zöld lucernát.

9. számú tábla 5 mm. Thomassalak adott 24 mm. zöld lucernát.

10. számú tábla 8 mm. Thomassalak adott 28 mm. zöld lucernát.

11. számú tábla 3 mm. szuperfoszfát adott 25 mm. zöld lucernát.

12. számú tábla 3 mm. szuperfoszfát adott 24 mm. zöld lucernát.

13. számú tábla 5 mm. szuperfoszfát és 15 mm. kénsav káli adott 28 mm-ás zöld lucernát.

(Az általános csekély lucerna termést a nagy szárazság okozta. Mindegyik táblán többé-kevésbé el volt sültve. Ezek után ezen kísérletet nem igen lehet figyelembe vennünk.)

Köles. Két táblán tettünk kísérletet a sárga és a fehér kölessel. Talajelőkészítő munka a sárga kölesnél őszi mély szántásból, tavaszi szántásból, melylyel a kat. holdankint adott 300 mm. istállótrágyát fordítottuk le s vetés előtt boronálásból állott. A fehér kölesnél őszi mély szántásból, vetés előtt fogasolás és boronálásból állott. A vetés ideje április 12-én volt 4 1/2" sortávra, kat. holdankint 20 kgr. vetőmaggal. Vetés után a táblák boronát s hengert kaptak. A növény kikelt május 1-én. Az aratás augusztus 7-én volt.

Kat. holdankint adott a sárga köles 316 kilogramm magot.

Kat. holdankint adott a fehér köles 200 kilogramm magot.

Az orosz birodalom gazdasági helyzetéről.

(Szinyyei-Merse István, a földművelésügyi miniszter szentpétervári szaktudósítójának jelentése.)

(Befejező közlemény.)

Miután a tej tisztán parasztoktól vétetik, igen sok nehézséggel kell megküzdeni, s tekintettel azoknak végtelen alacsony értelmiségére, nagyon kétséges, vajjon nem fog-e visszafejlődni e termelés. Az előítélet ugyanis oly nagy, hogy sok helyen el sem fogadják a gépeket s boszorkányságnak tartván, összerombolják.

Nagyon lendített a dolgon, hogy sok exportcég előlegezte a gépeket s ott vette át a vajat. Jelenleg a kurgani gazdasági szövetségen kívül 13 orosz és külföldi cég dolgozik.

A nagy verseny folytán 1901-ben felszűkött a vaj ára 11—12 rubelre pudonként, a tej ára pedig felment pudonként 40—50 kopekre. A fizetést azonban rendszerint nem pénzben, hanem árukban eszközlik, melyek a névérték szerint felelnek csak meg a kikötött értékeknek. Ez egy igen nagy visszaélés, de a nagy verseny következménye, mert most már megszűnt fényes üzlet lenni a vajkereskedés.

A szibériai tehén igen erőteljes, vastag bőrű, vékony lábú, feje idomtalan, szarvai szőrösök, tőgye rosszul van kifejlődve, s külseje után ítélve inkább hus mint tejelőre látszik alkalmasnak. A nagyon is kezdetleges tartás folytán a tejelési időszakban 40—50 pud tejet ad. A tej azonban igen zsíros, rend-

szerint 6—7%. A közép 4.9%. Egyes gazdaságokban jó takarmányozás mellett 80—90 pudra is emelkedett, sőt az Alexandra-farmban a középteljes 107 pudot tett ki.

A tehének a juhokkal együtt legelnek a bekerített birtokon, s miután számuk szaporodik, a nyári legelő nem valami különösen jó. Télen ugyiszólván a szabadban van (az akmolinszki pusztákon még félszer sincs) a tehén, mert az itt-ott felépített fészerek alig védik az idő viszontagságaitól. Miután széna kevés van s azt a fiatal marha és lovak emésztik fel, a téli takarmányozást egyedül a tavasziak szalmája képezi.

Ez természetesen a vaj minőségét nagyon is befolyásolja. Eddig a faj javítására alig történt lépés s csak egyes helyeken hoztak jaroslavi tenyészbikákat.

A gazdálkodás a legkezdetlegesebb, s csak egyes gazdák tettek kísérletet takarmányveteménnyel s a turkesztáni lucerna s muhar elég jól sikerült. Az Európából oda vándoroltak már kezdenek meleg istállókat is építeni.

A majorsági telep rendszerint a faluban épül, s a területért 30—50 rubel bért fizetnek. Ezek gőz, járgány és házi majorokra oszlanak. Egy kisebb majorság építése 500—800 rubelbe, rendezése 700—1600 rubelbe kerül.

A szeparátorok közül használatban vannak „Alfa Laval”, „Korona” (Stokholmból) és „Helisz”.

A vajasbödönökre Dániából hozzák a búkkfadeszkákat, s egy vajas hordó 85 kopektől 1 rubel 20 kopekbe kerül.

A személyzet áll egy majorosból, segédjéből és napszámosokból. Van ugyan két majoros képző tanfolyam, de oly rosszul dotálva, hogy fel sem veheti az összes jelentkezőket, s ezért igen sok majorságban minden szakismeret nélküli egyének a vezetők.

A majoros fizetése 240—600 rubel közötti, sok helyen tantemet is kap. A helyettes 10—15 rubel havi fizetést húz s a munkások a szokásos napszámot kapják.

Bár a tomszki kormányzó kiadott egy utasítást a majorságok egészségügyi vizsgálatára nézve, azok mégis igen sok kívánni valót hagynak s épen a tisztaság kérdése az, mely nagyon befolyásolja a vaj minőségét, illetve árát, a mint azt a lefolyt évben Angliában előfordult nagy kellemetlenségek is bizonyították.

Már a fejéknél is nagy baj, hogy gyakran nem tartják szem előtt a tisztaság követelményét. A legtöbb helyen faedénybe fejenek s a tej cinkezett edényekben szállítatik.

A majorban leméretik a beszállított tej és megvizsgálják, mely célra különböző készülékeket használnak. Hamisítás esetén pénzbüntetésben marasztaltatik el a bűnös és ismétlés esetén kizáratik a szövetkezetből, mely eljárás azért vált szükségessé, mert gyakori eset volt a hamítás.

A lefőlézés után a tejet a tulajdonosok visszakapják s rendszerint a sértésekkel etetik meg.

A legtöbb major csak 8—9 hónapon át. (augusztustól novembertől) készít kivitelre vajat s csak egyes nagy telepek készítenek egész éven át.

A minőség épen a tisztaság kezelés hiányai miatt igen sok kívánni valót hagy még hátra, mit legjobban igazol azon körülmény, hogy a szentpétervári kiállításon csak nyolc százalékos első minőségű vaj volt, holott Vologda 23 és Jaroszlav 18%-ban első minőségűt állított ki.

Tavaly a kurgani kiállításon 210 kiállító körül senkinek sem volt az arany órom kiadható.

Az előállított vaj rendszerint hetenkint egyszer adatik át a kiviteli cégeknek s mindenkinek csak saját vaját szabad beszállítania. Az esetben, ha vagy be nem szállítja az egész mennyiséget, vagy pedig a vevő jár el helytelenül, egy három tagú választot bíróság dönt, mely Kurgánban van s jogositva van 1000

rubelig terjedő pénzbüntetések végérvényes kiszabására. A leszámolás hetenként történik s az árak egy január hóban összeülő speciális tanácskozmány által állapítottak meg.

A szibériai vasuton szállítottatott:
1898-ban — — 150,000 pud vaj
1899-ben — — 300,000 „ „
1900-ban — — 1.000,000 „ „
1901-ben — — 1.861.000 „ „

Az eddigi eredmények igen kecsegtetők ugyan, azonban ma még biztosítottak nem tekinthető a szibériai vajtermelés megerősödése, mert a köznép a tudatlanság és babona oly fokával van telítve, hogy minden jobb törekvésre megheiusul s szép és nagy jövőt csak jósolhatnánk ennek, ha a nép nevelésre sulyfordítattnék s kultura hozatnék oda be s a szakoktatás terén is fokozottabb akció fejtenék ki.

Az érdekeltek egy Kurgánban megtartott értekezletből kérvényt intéztek a földmivelésügyi miniszterhez, melyben különösen kérelmezik:

1. A javításokra adott kölcsönöknek a majorságokra való kiterjesztését.
2. A szövetkezetek részére az állami banknál hitel nyitását a kerületi gazdasági egyesületek útján.
3. Az ipari hitelnek 300 rubelről 1500 rubelre való felemelését a majorsági szövetkezeteknél.
4. A szükséges edények stb. vámmentes behozatalát és
5. A népiskolák szaporítását.

KORMÁNYINTÉZKEDÉSEK.

A gyümölcs értékesítésének előmozdítása céljából egyes oly községeknek, valamint szövetkezeteknek, melyek a folyó évben nagyobb gyümölcsstermést várnak és azt friss állapotban kellő áron értékesíteni nem tudják, másrészt pedig anyagilag nincsenek abban a helyzetben, hogy gyümölcsfeldolgozó gépeket önjerejükkel beszerzhessenek, hajlandó vagyok a rendelkezésemre álló «Simon»-féle cidermalmok és «Mabille»-féle almabor-sajtók, valamint «Ryder» és geisenheimi vándorasztalók, nemkülönben «Kriznic-Györy»-féle talpigára szerelt szeszfőző készülékek valamelyikét 4—6 heti használatra ingyen engedélyezni, ha ez iránti kérvényeiket *folyó évi július hó 31-ig* hozzám betértesztik.

Ezen szállítható gépeket és készülékeken kívül hajlandó vagyok jó gyümölcsstermő vidékeken fekvő községeknek mintegy 600 korona értékű «Casenille»-féle aszalókat teljesen ingyen örök tulajdonukba bocsájtani, ha ily aszalónak körülbelül 200—300 koronát tevő beépítése költségeinek viselését elvállalják és az aszaló használatára vonatkozólag hozandó szabályzatukat hozzám felterjesztik. *M. kir. földmivelésügyi miniszter.*

A lótenyésztők figyelmébe! A m. kir. földmivelésügyi miniszter felhívja mindazon tenyésztőket, kiknek birtokában három és fél évet betöltött, de a nyolczadik évet meg nem haladt koru ménló van és azt eladni óhajtják, hogy ebbeli szándékukat annak kitüntetésével, hogy a ménló mely vármegyében, mely városban, községben, vagy pusztában áll, továbbá az eladási árt is (1 koronás bélyeggel ellátott beadványban) legkésőbb folyó évi augusztus hó 10-ig a m. kir. földmivelésügyi miniszteriumnak jelentsék be. Az eladandó ménnek a bejelentések mérvéhez és a bejelentők lakhelyéhez képest úgy, a mint a múlt évben, ismét egyes központokon fognak bizottságilag meg szemléltetni s a vételár tekintetében létrejött egyezkedés után azonnal megvásároltatni és átvétetni. 165 centiméternél alacsonyabb mének, tekintettel a ménlolepekben már meglevő anyagra, nem vásároltatnak, kivéve, ha az egyed kitünő minősége a megszerzést kívánatosá teszi. A megvásárolt ménnek vételére azon m. kir. adóhivatalnál fog kifizettetni, melyet az eladó a vásárlás alkalmával kijelölend.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

Kis hirdetések című rovatunkra felhívjuk olvasóink figyelmét. Egy koronáért, mely előre beküldendő, mindenképpen hirdethet s az utalvány szelvényre a hirdetés szövege is felírható. A hirdetési megrendelés minden számra legkésőbb csütörtökön délután a kiadóhivatalhoz juttatandó.

Uj gazdasági tudósítók. A földmivelésügyi miniszter az erdélyi országrészben legújabbán a következőket bizta meg gazdasági tudósítói tiszttel: *Blaskovics Géza* fogarasi lakost Fogaraszvármegye fogarasi járására, *Carpinisan Miklós* rehoi lakost Szebenvármegye szászsebesi járására, *Chirca János* szelistyei lakost Szebenvármegye szelistyei járására, *Darkó Lajos* szászgalaci lakost Beszterce-Naszód vármegye bessenyői járására, *Klöss János* berethalmi lakost Nagy-Küküllő vármegye medgyesi járására, *Surányi Sámuel* dengelegi lakost Szolnok Doboka vármegye szamosujvári járására, *Paul Sándor* letkai lakost Szolnok-Doboka vármegye nagy-iloncai járására.

Földmivelésügyi szakiskolák. A budapesti kertészeti tanintézetbe tiz tanulót vesznek föl, a kik 16 évesek elmúltak, de még 20 évüel nem idősebbek, a középiskola négy alsó osztályát sikerrel elvégezték, a kik valamely kertészeten két évet töltöttek, a földmivelésügyi miniszter címére az iskola igazgatóságánál (I ker. Ménesi-utca 75. nyújtandók be.) Az *egri* vincellér-iskolába szintén tizenhat éves életkorukat vesznek föl, olyanokat, a kik az elemi iskolákat végezték. A fizető növendékek ellátásáért 28 koronát fizetnek havonta. Vannak ingyenes és félingyenes helyek. Az *egri* vincellér iskola kurzusa két évig tart. Kérvények augusztus 15-éig nyújtandók be.

Az állami tenyészállatok értékesítése. Ismeretes dolog, hogy az állam a községeknek tenyészállatok vételében kezére jár, indokolt esetekben a vételárt előlegezi s ebből 10—20%-ot elvállal. *Csikó Elek* deési állattenyésztési felügyelő most körlevelet intézett a területéhez tartozó községekhez, melyben arra való tekintettel, hogy tudomása szerint egyes községek az állami közvetítéssel szerzett tenyészállatokat eladják minden megkérdezés nélkül és tisztán nyereszkesedési vágyból: a kincstárral kötött szerződéseiket szegik meg, a mely szigorú megtorlást vonhat maga után s óva figyelmezteti a községeket, hogy az állami kedvezményvel szerzett apaállatot a tenyésztésből elvonni, értékesíteni nem szabad, míg az állattenyésztési felügyelő ahhoz hozzá nem járul.

Méhészek kurzusa. A gödöllői állami méhészeti mintagazdaságban július hóban 20 méhészkesedő lelkész fog fölvetetni. A fölvetel iránti kérelmeket a miniszterhez címezve, Kovács Antal méhészeti felügyelőhöz kell intézni. A tanfolyamon fölvetettek ingyenellátás, lakás és ételmezésben részesülnek.

Gyümölcsstermesztő gazdák figyelmébe! Az idej sovány gyümölcsstermés kilátások a gyümölcsértékesítésnél a gazdákat legalább a meglevő árakról biztosíthatják, mert a kereslet friss gyümölcs iránt állandóan nagy s a mi gyümölcs mégis néhol termelt, az jó áron lesz eladható. A gazdáknak azonban a kellő élelmességgel kell eljárniok a gyümölcs értékesítésénél és meg kell ragadniok a legjobb árakat kínáló alkalmakat. Felhívjuk gazdatársaink figyelmét arra, hogy a *kolozsvári* fogyasztópiac és kereskedők jó árakat biztosítanak mindenféle gyümölcsért s azért a gazdáknak nézve előnyös lenne, ha termésük eladásánál figyelembe vennék ennek a piacnak nagy szükségle-

tét. Fölhívjuk tehát a gyümölcsstermesztő-gazdákat, hogy az E. G. E. titkári hivatalával tudassák az eladó gyümölcs mennyiségét, minőségét, fajtáját és árát, hogy ezeknek a tudósításoknak alapján a gyümölcsre reflektáló kereskedőkkel érintkezésbe lépve a lehető legelőnyösebb értékesítés útját megtalálhassák a gazdák.

— **Gazdasági főiskola a Székelyföldön.** Marosvásárhely közönsége legutóbb tartott közgyűlésén határozatot hozott, hogy egy gazdasági főiskolának Marosvásárhelyen leendő felállítását fogja kérelmezni és e kérelemnek támogatására felkéri a székely kormánybiztost, a székely főispánokat és a székely társaságokat. A marosvásárhelyiek bizonyára nyomós érvekkel tudják majd külön kérésüket megindokolni és ezzel Marosvásárhely az x-ik város lesz, mely az egyetlen magyar gazdasági főiskolára számot tart. Nézetünk szerint azonban ezt a kérdést nem szabad a lokálpatriotizmus elfogult álláspontjáról szemlélni, hanem a közérdek álláspontjára fölfelemelkedve közös erővel arra kell törekedni, hogy a gazdasági főiskolát ott állítsák föl, ahol az az egész ország érdekeit szolgálja, ahol fölállítása közszükség, a legkönnyebben keresztülvihető és a legtöbb eredménnyel kecsegtet. Mi kifej tettük már ezen az alapon, hogy hol van a gazdasági főiskola helye. Nem akarunk ismételni.

— **A székelyekért.** Mennél inkább rászorul az emberiség a vezető osztályok támogatására annál inkább akadunk az igazi önzetlenség megnyilvánulásaira, a magánérdeknek a közérdekkel való összeegyeztetésére, vagy pláne alárendelésére. De mégis, még ma is akadnak, akik a közért nemcsak beszélnek, de tenni is tudnak. Ezek közül való *gróf Mikes Ármin* zabolai nagybirtokos is, aki maga sok „akció”-nál többet ér tetteivel 300 székely embernek adott munkát. És ez kell a székelynek s nem szánakozás és alamizna. *Mikes gróf* gelencei fűrésztelepéről elbocsájtotta az összes olasz munkásokat s helyettük mintegy 300 székely munkást alkalmazott. Azonkívül vásártartó jogainak jövedelmét a községnek adományozta, s a szegény népet minden szombaton megvendégeli, a községi és emberbaráti intézményeket bőven támogatja. Legutóbb elvállalta a tűzoltóság főparancsnokságát s a községnek egy tűzoltó-fecskeadót ajándékozott. Kívánjuk, hogy a jó példa is ragadós legyen.

— **Külföldi komlóhírek.** Csehországban eddig szépen fejlődött a komló, elérte fejlődésének 2/3-át. Németországban jobban áll, mint tavaly, bár helyenként némi károk vannak; Angliában is szépen indult a fejlődés, de az utóbb bekövetkezett hideg időjárás folytán nagyon egyenetlen a fejlődés. Biztos terméreményekről külföldi szaklapok ma még nem beszélnek. Érdekességénél fogva ide iktatjuk a saazi (cseh) piac múlt évi termésének árhullámvázását: Így az 50 kg-os komlóárának az ára volt múlt évben:

augusztusban	122 K. 70 f.
szeptemberben	117 " 90 "
októberben	107 " — "
novemberben	97 " 93 "
decemberben	94 " 07 "
januárban (1902.)	105 " 15 "
februártól—májusig	95 " 05 "
az átlag	110 K. 90 f.

Látjuk tehát azok igazságát, a kik azt tartják, hogy a komlót az első jó árkinálónak

kell odaadni: s kivált nálunk kár spekulálni, mert az utószezon felszökő árát már mi alig érezzük úgy meg, mint a saaziak vagy nürnbergiek.

— **A „Transsylvania” conservgyár** üzleti jelentése az 1901. évről most jelent meg és teljes mértékben érdemes arra, hogy a gazdaság közönség beható figyelmére méltassa, mert hiszen országunkban az egyetlen olyan gyár ez, mely a gazdák gyümölcs- és veteménytermését földolgozza és értékesíti. Az igazgatóság jelentéséből tiszta képet nyerünk a „Transsylvania” eddigi működéséről és a jövő kilátásairól. A gyár kitűnő minőségű cikkei dacára is az értékesítés kérdése okozott legnagyobb nehézséget a fiatal vállalat működésénél. De mint a jelentés is mondja: ez nem szégheti szárnyát a vállalkozási buzgalomnak, csak óvatosságra kell, hogy ösztönözzön. A jelentésből láthatjuk, hogy a gyártás versenyképes színvonalon áll, de a bizonytalan kereskedelmi és nyomott közgazdasági viszonyok nehezítik meg az értékesítést. Az alapítás első évében, mikor a vállalat inkább kísérletezésre, tapogatózásra volt utalva, az értékesítés szervezése sem lehetett mindjárt tökéletes; most a kereskedelmi rész ellátását a kellő garanciák mellett külön választják s így az értékesítésre is jobb kilátások várhatók. Az 1901. I. üzleti év 4073-62 k. tiszta eredménnyel járt, a mi a 132850 k. üzletrésztörke 3%-os kamatozásának felel csak meg, de tekintetbe kell itt venni azt az igazi előnyt, hogy a szövetségi tagok és a termelő gazdák a gyárnak adhatták el terményeiket. Kétségtelen, hogy a kezdő vállalkozásnak sok nehézséget, akadályt kell még leküzdenie, míg működésének zavartalansága biztosítva lesz. A földmivélségi és kereskedelmi miniszterek anyagi támogatásukkal ösmerték el a vállalat szükségességét s az előbbi a felügyelő bizottságba *Molnár István* orsz. gyümölcsészeti biztost, az igazgatóságba pedig *Gáspár József* földmivélséki igazgatót küldte ki a maga részéről.

— **Katonák a mezőgazdaságban.** A francia hadügyminiszter megállapította a maximumát azoknak a katonáknak, a kiket az idén a mezőgazdaság, és szőlőgazdaság földéne alatt szabadságnak lehet. Ez a maximum a gyalogságnál 18%, (eddig 12% volt), a vadászoknál, utászoknál ugyanennyi és 9%, (eddig 6%) a tüzér- és lovasezredeknél. Szabadságot csak azok kapnak, akik igazolják, hogy valóban mezőgazdasági munkások, s akikről a kerületi prefektus ezt megerősíti.

— **Pef (porcellán-emalfesték.)** Szakkörökben már rég tisztába jöttek azzal, hogy mily rendkívül előnyös a mezőgazdasági üzemekben a szorgos tisztaság és tetszetős külső fenntartása, szóval a falaknak oly mázolása, mely minden követelménynek, tisztaság, tartósság és szépség tekintetében megfelel. A Lutz-féle Pef (porcellán-emalfesték)-ben e feltételek szerencsésen egyesülnek, minthogy e gyártmány egy porcellánszerű, kemény, sima és tartós mázat ad, mely mindenkor könnyen lemosható. A Pef ezért a vele mázolt helyiségek legegyszerűbb módon való tisztántartását teszi lehetővé és megakadályozza por, piszok, penész, zsír, stb. lerakódását.

Hogy egy ilyen Pef-máz a mezőgazdasági üzemek tejjeldésegében, sajt- és vajkészítő-helyiségekben, élesztőkamrákban, gépházákban, istállókban, mosó- és főzőkonyhákban, folyósókban, fürdőszobákban, klozetekben stb. kitűnő szolgálatokat tesz, kiemelni nem szükséges és az előttünk fekvő elismerő nyilatkozatok uradalmak, mezőgazdasági üzemek, földbirtokosok, szeszgyárak köréből szintén igazolják, miszerint ily Pef mázolat teljesen méltó jó hírnevére.

Azt hisszük, hogy t. olvasóink érdekeit szolgáljuk, ha ezen Lutz Éde és Társa posztonyi festékgyárosok által előállított festékre különösen figyelmezteljük.

A LAPFELÜGYELŐ BIZOTTSÁG FELÜGYELETE MELLETT:

Felölős szerkesztő és kiadó:

TOKAJI LÁSZLÓ.

Társzerkesztő:

JAKAB LÁSZLÓ.

Segédszerkesztő:

ÉBER ERNŐ.

AZ ERDELYI GAZDASÁGI EGYLET TULAJDONA

Magyar Jelzálog-Hitelbank

Képviselősége Kolozsvárrt

(Jókai-utca 2. sz., gr. Rhédey-ház, I. em.)

Az intézet alaptőkéje 30 millió korona.

4%-os és 4½%-os

Záloglevélkölcsönöket

nyújt és pedig 4%-os kölcsönt földbirtokra: 50 évi törlesztéssel 5 százalékkal.

nagyobb városokban fekvő házakra 40 évi törlesztéssel 5-40 százaléknál évi részletfizetés mellett és magasabb leszámítási árfolyam mellett 4½%-os záloglevélkölcsönöket földbirtokra 50 évi törlesztéssel 5-40 százalékkal és nagyobb városokban fekvő házakra 42½ évi törlesztéssel 5-65% évi részletfizetés mellett.

A jelzálogul felajánlott erdélyrészi ingatlanok értéke és a megszávozandó kölcsön összegére nézve

az Erdélyi Gazdasági Egylet

bizalmi férfiai adnak véleményt. (1.)

A bank képviselőségénél kaphatók 4% és 4½%-os záloglevelek, 3%-os és 4%-os nyereségykövetvények

NÉPBANK RÉSZVÉNYTÁRSASÁG KOLOSZVÁRRT

Deák Ferenc-utca (ezelőtt: Belközép-u.) 37. sz. alatt (Korbuly-ház) olcsó jelzálog és váltókölcsönöket nyújt és BETÉTRE 5 SZÁZÁLEK KAMATOT AD.

AZ



„ADRIAI”



BIZTOSÍTÓ-TÁRSULAT

alapított 1838-ik évt. n.

Vagyonsbiztonsági tőkéje 104 millió korona.

A magyarországi igazgatóság intézője:

Br. PODMANICZKY FRIGYES.

E társulat, mely 62 éves fennállása óta 440 millió koronát fizetett ki károk fejében, biztosít a legjutányosabb feltételek mellett; tűz- és robbanási-, valamint jégokozta károk ellen, továbbá az emberek életére, halál és elérési, valamint kiházasítási esetekre.

Erdélyrészi vezérképviselőség

Kolozsvárrt:

Szekula Akos

vezérfelügyelő.

(250.)



Előfizetési Felhívás!

Erdélyi hazarészünk legfüggetlenebb, legélénkebb és legolcsóbb politikai napi lapja

az

„UJSÁG”

Független, mert tisztán az a közönség tartja fenn, amely *Magyarország teljes kormányzati és anyagi függetlenségeért lelkesül*. Senki mástól anyagi segílyt nem kap. Épen ezért korlátok, melléktekintetek nem kötik és nem vezetnek közvélemény akcióinál.

Legélénkebb, mert a legjobb erőkből álló munkatársgárdája van és leggyorsabb, mert *éjjeli lap lévén, már a reggeli gyorsvonat szétviszi az egész Erdélybe s így az összes budapesti lapokat egy nappal, a kolozsváriakat pedig egy fél nappal megelőzi*.

Legolcsóbb, mert míg a többi lapok előfizetési ára évi 28 és 32 korona, addig

az „UJSÁG” előfizetési ára

egész évre csak: 24 korona.

félévre „ 12 „

negyedévre „ 6 „

egy hónapra „ 2 „

Ilyen előfizetési árral indult már kezdetben és ez is egyik oka annak, hogy a lap előfizetői a legnagyobb arányban szaporodtak.

Az „Ujság” felelős szerkesztését december 29-től **Dr. Papp József** kolozsvári ügyvéd vette át, a kit munkásságában számos kolozsvári és vidéki közéleti férfit támogat.

Az „Ujság” — politikai és társadalmi akciói mellett — *kiváló gondot fordít a köz- és mezőgazdasági érdekek megfelelő, alapos és helyes irányu szolgálatára is. Ily tárgyú rovatait a legjelesebb helyi és fővárosi szakemberek látják el közleményekkel.*

Előfizetési pénzek utalványlapon

„Az „UJSÁG” kiadóhivatalának

Kolozsvártt”

(781.)

ezimen küldendők.

==== Mutatványszám ingyen küldetik. ====



Kishirdetések felvételnek (minden héten-csütörtök délig): a kiadóhivatalnál, Kolozsvárt, Deák-Ferenc-utca 13. sz., emelet.

Előre fizetendő

KIS HIRDETÉSEK.

Levélbeli tudakozódásokra felvilágosítást ad a kiadóhivatal, ha a szükséges válasz-levélbélyeg mellékelteik.

Ezen rovatban minden 20 cm., vagy ennél kisebb területű — 50 szóig terjedő — hirdetés egyszeri közlése 1 koronába kerül. Egész évi (52-szeri) közlés ára: 48 korona mely évnegyedenként, vagy havonként is fizethető. A hirdetés legkönnyebben megrendelhető utalványlapon, melyre a szöveg is felírható. A jelzett mennyiségen felül minden szó 4 fillér, vagy minden cm. 5 fillér. Tudakozódásoknál csak a kihirdetések számára kell hivatkozni. Tímpéldány csak egy küldetik.

Az Erdélyrészi Gazdatiszti Egyesület hirdetései:

Állást keresők:

1. Okleveles gazdatiszt 12 évi gyakorlati működéssel, aki a gazdasági üzem minden ágában, különösen pedig az állattenyésztésben kiválóan jártas, megfelelő kezelőtisztzi állást keres.

2. 36 éves nőtlen, jelenleg 1000 holdas gazdaságot önállóan kezelő, az algyógyi földmives iskolát jeles sikerrel végzett gazdatiszt, akinek 6 évi gyakorlata van és a gazdaság minden ágában jártas, nősülési okból f. évi augusztus 1-ére megfelelő állást keres.

3. 12 évi gyakorlattal bíró gazdatiszt, alkalmas kezelőtisztzi állást keres december 1-ére. Szükség esetén mindjárt betöltheti az állást.

4. Okleveles gazdatiszt, több évi gyakorlattal, kitűnő bizonyítványokkal, huzamosabb idő óta önálló kezelő, gazdatiszti állást keres.

5. Nagyobb gazdaságban több éven át, mint önálló kezelő működött, okleveles gazdatiszt, önálló kezelőtisztzi állást keres.

6. Vincellér iskolát végzett és több évi gyakorlat-tal bíró gazdatiszt, megfelelő állást keres.

7. Állást keres több évi gyakorlattal bíró, 30 éves, református vallású nőtlen gazdatiszt, ki jelenleg is egy nagyobb uradalomban van, mint gazd. ispán alkalmazva. Állását önállósítás szempontjából hagyja oda. Jó bizonyítványokkal rendelkezik.

A folsorolt álláskeresőket illető megkeresésekre készségesen ad — előzetesen megszerzett tudakozódások alapján — jóvilágosítást, az Erdélyrészi Gazdatiszti Egyesület titkári hivatala (Kolozsvár, Deák Ferenc-utca 11.)



Alkalmazást keresők

Kovácsnak ajánljuk teljesen képzett gyári kovácssegéd uradalomakba. Címe 336. szám alatt megtudható a kiadóhivatalban.

Gazdatiszt,

23 évi gyakorlattal, kitűnő bizonyítványokkal, tisztartói minősítéssel, **ki** a gazdaság minden ágazataiban, valamint a könyvelésekben **szakértelemmel bíró, nagyobb gazdaságban mint önálló tiszt**

állást keres azonnali belépésre. Címe a kiadóban. (908.)



Különbélék.

B. Bak Lajos

Ó csász. és kir. Fensége Klotild főhercegnő udvari szállítója és az arany koronás kereszt birtokosa . . .

műbutor- és épület-asztalos munkák és parquette gyári üzlete

Kolozsvártt.

Alapítottatott 1869-ben. (845)

Schember C. és Fiai

cs. és kir. udvari

hidmérleg és gépgyár

BUDAPEST,

Andrássy-út: 15.

Ajánljuk általánosan ismert, szabadalmazott hid- és marhamérlegelket, valamint gazdasági és ipari célokra szolgáló tizedes és százados raktári mérlegelket.

Árjegyzék ingyen és bérmentve. (902)

Hantz Sándor könyvkötő.

Ezelőtt Hantz György társa

Kolozsvárt,

— Jókai-utca 2. szám. —

E szakmához tartozó munkákat versenyt felülmúló izzéssel tartósan és olcsó árért készítetek. Fizetések fél vagy egész évi elszámolásra történhetnek. (555)

A címre kérem vigyázni.

Simonfi István mezőgazdasági gépgyára, vas- és fémtöltője
Kolozsvárt, Kültorda-u. 48. szám. Telefon 85. sz.
Kiváratra árjegyzék és költségszámítás bérmentve küldetik. (464.)

Gőz- és cséplőgép-tulajdonosoknak

a u. m. magy. királyi kereskedelmiügyi miniser 1890. évi 671. számú rendelete alapján szükséges, teljesen felszerelt

mentőszekrényeket

szállítok.

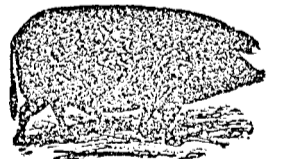
Kis mentőszekrényt 13 koronáért,

Nagy mentőszekrényt 22 koronáért.

Az összeg előre bektüldése, vagy utánvétele mellett portómentesen.

Szentmihályi Gyula gyógyszerész

Balaton-Bogláron. 893.



Megvételre keres

50 drb.

lehetőleg angol fajtájú

tenyészkocát,

2 drb.

tenyészkant

ifjabb

Varga Dániel,
Kolozsvárt. (901.)



Eladó Birtok!

Mező-Sámsondon a Jeney-féle birtok

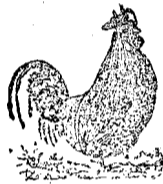
— 236 kat. hold —

eladó,

esetleg bérbeadó.

Tudakozódní lehet: Dózsa Eleknel Makkfalván és Csontos Miklósnál Vargastanya, u. p. Mező-Záh.

(906.)



4 törzs Plymouth Rock tyuk

— eladó. —

Áruk 50 korona.

Cím a kiadóhivatalban. (1003.)

Simmenthali üszök

megvételre keresteknek (12-15 drb)

Levélbeli ajánlatok a kiadóhivatalhoz kéretnek. (1005)



(495.)

FISCHER PÉTER és Társa

cs. és kir. udvari szállítók

mű-, és kötszer-gyárosok

BUDAPESTEN.

Raktár és gyár: IV. Kossuth Lajos-utca 6.

Ajánljuk mindennemű állatorvosi mű- és kötszerrel dúsan felszerelt raktárukat, mely mindenféle újabb szerkezetű sebész, szülész, boncztoni, patkolástani és más állatgyógyászati célokra szükséges eszközöket tartalmaz.

1902. évi árjegyzéket kíváratra küldünk.

Eszközök javítása és átalakítása is elvállaltatik. (841.)

A gyakorlatban legjobban bevált

benzinmotorok és lokomobilok

(a viláhirű

BAECHTOLD és Tsa

svájcezi (Steckborn-i) gyárából) kaphatók:

Molnár és Pinter

technikai cégnél

BUDAPESTEN, Lipót-körút 7/a.

Ismerőseinket és rendes vevőinket felkérjük ezen motoroknak működésben való megtekintésére.

Érdeklődőknek további felvilágosítással szivesen és azonnal szolgálunk.

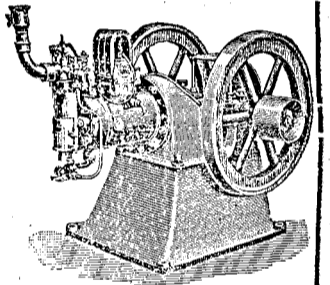
Versenyképes áraink szereléssel együtt, vevő állomására szállítva a következők, pl.:

Fekvő motor	10 HP.	5600 korona.
" "	20 HP.	7200 " "
" "	40 HP.	11250 " "
Lokomobil	3 HP.	3500 " "
" "	4 HP.	4200 " "
" "	6 HP.	5000 " "

Ajánlja magát a cég a t. gazdaközönségnek minden a gazdaságban előforduló szükséglet fedezésére szolgáló anyagot, u. m.:

gépolaj, égőolaj, kocsikenőcs, gabnazsák, kazaltakaró, repce és cséplőponyvák, gép és eke alkatrészek, gépszijak stb.

legelősebb árak, pontos és szolid kiszolgálás mellett szállítani. (864)



VALÓ-

ji francia különlegesség (gummi és habhólyag, ugy- százasan összes női óvszerek) F. Berguand filis legbrime- sebb parisi gyárosól legelő- nyosóben beszereszhatók

POLGAR SANDOR-nál BUDAPEST, VII., Erzsébet-körút 50. sz.

Részletes képes árjegyzék ingyen. Ezen hirdetés beküldése eseten 15. engedmény. Kíváratott: az "Erdélyi Gazda"-ból. (792.)

Nagy képes Világtörténet

Képes diszmű a művelt közönség számára.

ÁLDÁSSY ANTAL, BOROVSKY SAMU, FOGARASSY ALBERT. GERÉB
JÓZSEF, GOLDZIER IGNÁC, GYOMLAY GYULA, MIKA SÁNDOR

közreműködésével szerkeszti: (156)

MARCZALI HENRIK.

Mintegy 2500 szöveggel, 500 műemlékkel, 60 színes mülappal, 50 történeti térképpel, 8500 szövegoldallal.

Megjelenik tizenkét kötetben

famentes, tehát soha meg nem sárguló papíron.

Egy-egy kötet ára

rendkívüli díszes félbőr-kötésben, bőrháttal és vászontáblával

8 frt.

Minden négy hóban egy-egy kötet jelenik meg

Megjelenik füzetes kiadásban is 240 füzetben.

Több füzet semmiképpem lesz.

Hetenkint egy füzet fog közrebocsáttatni.

Egy-egy füzet ára: 30 kr.

A füzetes kiadásban díszes bekötési táblák szállíttatnak.

A Nagy Képes Világtörténet megszerezhető:

- Füzetes kiadásban hetenkénti 30 kros füzetekben minden rendes hazai könyvárusnál
- Kötetes kiadásban 12 kötetben, 8 frtjával;
 - kötetenként utánvétellel bérmentve,
 - havi 1 frt 50 kros részletfizetésre.



A rendelések helyi könyvkereskedőkhöz vagy alóírt kiadókhöz intézendők.



Tájékoztató képes prospektust
vagy
mutatványfüzetet

ingyen és bérmentve

küld a mű kiadóhivatala:

BUDAPEST, VIII., Üllői-ut 18. szám.

A Nagy Képes Világtörténet célja.

Jelen munkával az első nagy világtörténeti mű jelenik meg magyar nyelven. Tervében, céljában, eszközeiben, alakjában és terjedelmében egyaránt nagy és jelentős ez a vállalkozás. A magyar tudomány nyujta a magyar közönségnek az élet könyvét, a világtörténetet. Nemzeti művelődésünkre fontos mozzanat ez. Egy régi hiány pótlása, egy régi szükség kielégítése, egy régi kötelesség teljesítése.

A Nagy Képes Világtörténet illusztrációi.

A Nagy Képes Világtörténet összes illusztrációi kizárólag egykoru vagy korhű ábrázolatok lesznek. Képes mellékletei, történeti térképei, a szöveg közé nyomott rajzokkal és írásmásolatokkal a Világtörténet egy olyan kicsinyített historiai muzeumot nyujtanak az előfizetőnek, a minőt a maga valójában lehetetlen beszerezni Ezek a nagy európai muzeumokból, családi és nyilvános könyvtárakból és levéltárakból, építészeti műremekokről egybegyűjtött s a legnagyobb műszaki tökéletességgel reprodukált illusztrációk rendkívül emelik a mű becsét, az egésznek művészi értéket adnak.

Ez a tizenkét kötet a legfényesebb magyar könyvek közé tartozik. Ez a tizenkét hatalmas könyv arra való, hogy nemzetünk minden műveltjének tanítója, barátja, tanácsadója, minden uri háznak ékessége legyen. A mű kiadására egyesült két könyvkiadó intézet bizalommal ajánlja tehát nagy, magyar vállalatát a nagy magyar közönségnek.

Franklin Társulat,

magyar irodalmi intézet és könyvnyomda.

Révai Testvérek,

irodalmi intézet részvénytársaság.

Előfizető gyűjtők sziveskedjenek a kiadóhivatalhoz fordulni.

„Grand Prix“ (a legnagyobb kitüntetés)
a párisi világkiállításon.

Alfa Separator R. J.

Iroda: Budapest, V., Báthory-utca 4.

Syár: Budapest, V., Petneházy-utca 6/8.

Tejgazdasági Gépgyár.

Szállít tejgazdasági eszközöket és gépeket!
Tehénészetek, tejgazdasági telepek, tejszövetke-
zetek berendezése!

Mindig friss sajtoltó por és folyékony oltó!

Több mint 500 első díj!!!

Arjegyzékkel, költségvetéssel, utbaigazítással
készséggel szolgálunk.

(546)

Kovácsolt és öntött vascsövek
gáz-, víz- és gőz-vezetékhez,

kutcsövek,
kazán és locomobil-forrcsövek,
gőzlülei és karimás csövek,
mindennemű furócsövek,
rész, öntöttvas és zománczott áruk,
felszerelések gáz, víz s gőzvezetékhez,
szerszámok, vörösrézlemezek és áruk

legolcsóbb árakon beszerezhetők

HASENÖRL EDÉ-nél BUDAPEST, VI., Teréz-körút 34.

Arjegyzékek ingyen és bérmentve küldetnek.

Gazdák Biztosító Szövetkezete

BUDAPEST, VIII. Baross-utca 10.

836

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület

ugyis mint a

Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége

Alakult 1900. erkölcsi támogatásával. Alakult 1900.

Biztosítéki alap:

Kormány hozzájárulásával 400 000.— K.
Alapítványok 1268 080.— •
Tartalékok 111 053 60 •

Összesen 1,779 133 60 K.

Első évi felesleg 90.349.— K.

Biztosításokat elfogad tűz- és jégkár ellen, ugyszintén az ember életére különféle módzatok szerint.

Az üzlet eredményben a biztosított tagok díjarányukban részesülnek és az 1901. évi üzletfeleslegből úgy a tűz, mint a jégkár ellen biztosítva volt tagok 4%-os díjvisszatérítést nyernek.

Biztosítási ajánlatok benyujthatók közvetlenül vagy a képviselők közvetítésével. Nyomatványokkal és felvilágosítással minden irányban készséggel szolgálunk.

az igazgatóság.